

Husby Hole

Kulturmiljø nr.68

Tema:

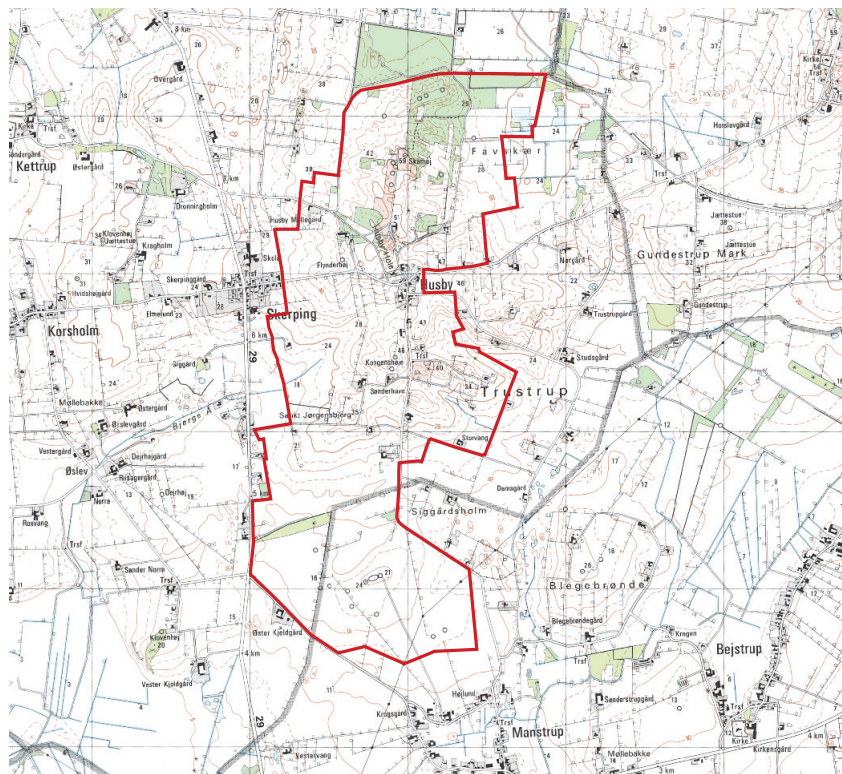
Fortidsminder, forhistorisk tid og middelalder

Emner:

Højkoncentrationer, hulveje, slagmark

Sted/Topografi

Storbakket morænelandskab i Han Herred omkring to højdedrag, Skårhøj og Sankt Jørgensbjerg.

Tid

Forhistorisk tid, middelalder

Karakteristik

Oplevelsen af området ved Husby Hole præges især af to højkoncentrationer og af Sankt Jørgensbjerg, hvorpå et slag fandt sted i 1441. Derudover findes en mængde hulveje på arealet, heraf stednavnet Hole.

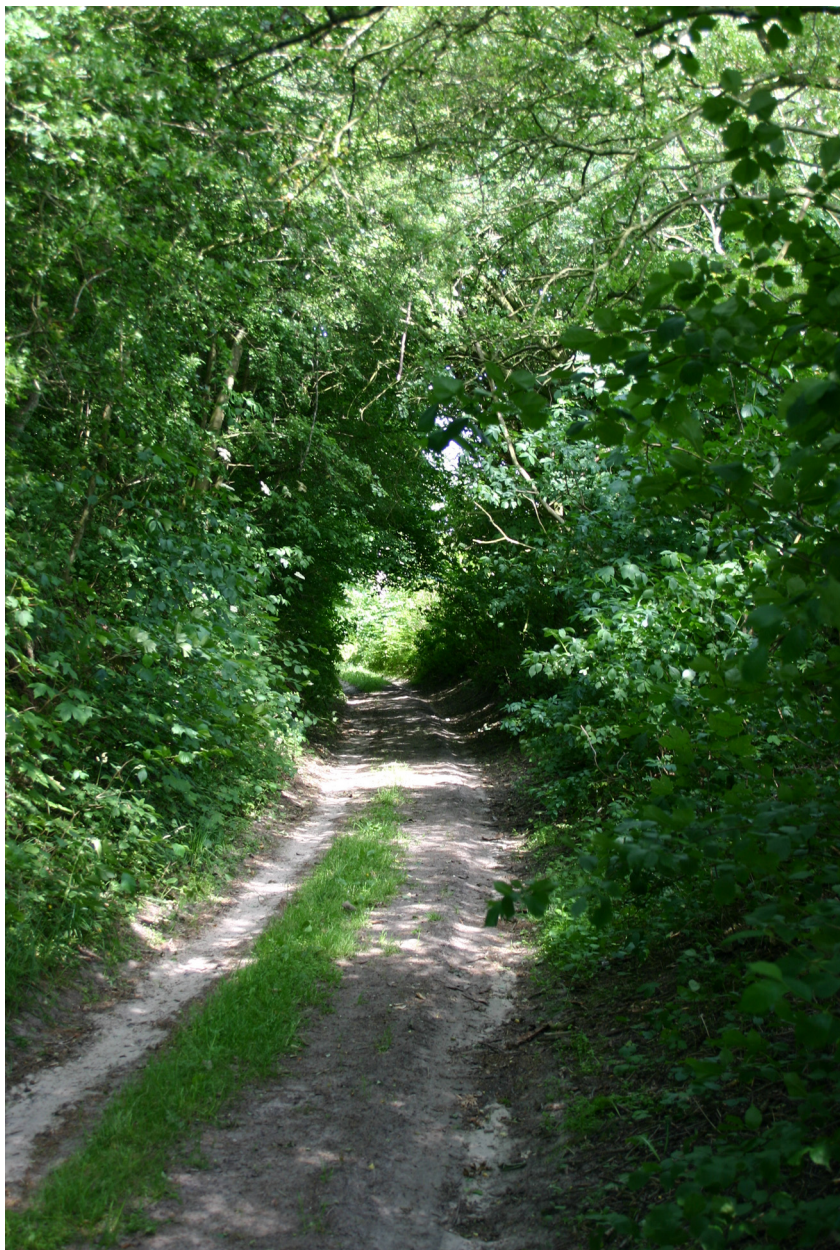
Skårhøje set fra sydvest.
Aalborg historiske Museum 2005.

Nordligst i udpegningsområdet ligger en koncentration af høje på hedearealet omkring Skårhøje, der med sine 59 meter er det højeste punkt i området. Denne koncentration af høje ligger smukt på den bakkekam, der fører mod syd i retning af Husby. Nordøst for Skårhøj ligger ligeledes enkelte gravhøje på en lavere bakkekam, der løber NØ-SV. På besigtigelsestidspunktet var det ikke muligt at komme ind til disse høje, idet de ligger i tæt skov.

Hulvej sydøst for Skårhøje ved Husby Hole.

Aalborg historiske Museum 2005.

Umiddelbart nord for Husby ved selve Husby Hole løber to smukke hulveje, der stadig anvendes og er temmelig dybe. Disse hulveje omgives stadig nogle steder af tjørn. Flere steder i de nuværende opdyrkede arealer er der ligeledes registreringer af hulveje, som dog ikke kan ses i terrænet i dag. Den ene af de endnu synlige hulveje har retning fra Husby op mod Skårhøj, mens den anden har retning ned gennem den svagt hældende kløft sydøst for Skårhøj. Lidt sydvest for Husby ligger Sankt Jørgensbjerg. Nordøstligt på Sankt Jørgensbjerg forekommer to mindre gravhøje, der kaldes Kongenshøje.

I forbindelse med et bondeoprør i 1441 fandt der et slag sted på Sankt Jørgensbjerg mellem kong Christoffer af Bayerns adelshær og en nordjysk bondehær. Sidstnævnte hær havde forskanset sig på toppen af bjerget bag en vognborg, men det lykkedes adelshæren at nedkæmpe bønderne. På egnen har der verseret flere sagn om denne begivenhed, og i 1924 blev historien nedskrevet af Nationalmuseet ved en berejsning (se: Kulturarvsstyrelsen: Fund og Fortidsminder: 110704-150 og 110704-173 www.dkconline.dk).

I 1963 og 1964 undersøgte Aalborg Historiske Museum stedet og fandt nær toppen af Sankt Jørgensbjerg menneskeknogler spredt i pløjelaget. Sammesteds blev en forstyrret fællesgrav med omrøddede menneskeknogler delvist undersøgt, og formentlig er der tale om begravede bønder fra slaget i 1441. Slaget har ikke efterladt sig noget spor i terrænet, men måske kan der stadig findes knogler i området.

*Kjerlinghøje nord for Manstrup.
Aalborg historiske Museum 2005.*

Endelig findes i den sydlige del af området en større mængde gravhøje, hvis tilstand dog varierer meget. Længst mod sydvest ligger to mindre høje, der kaldes for Kjerlingehøje. Mod vest forekommer en mængde rundhøje samt den mest interessante konstellation en langhøj, der i hver ende flankeres af en rundhøj. Disse høje bærer navnet Langdyshøje efter langhøjen. Desværre er langhøjen temmelig tilgroet med grønt således, at selve højen ikke kan ses på afstand. Denne konstellation af gravhøje har dog oprindeligt været en del af en større koncentration af rundhøje omkring langhøjen.

*Langdyshøje nord for Manstrup.
Aalborg historiske Museum 2005.*

Bevaringstilstand

Bevaringstilstanden for gravhøjene er overvejende god, med undtagelse af langhøjen syd for udpegningsarealet, der har en mængde huller. Ligeledes er bevaringstilstanden for flere af hulvejene også god.

Sårbarhed og virkemidler

Flere af gravhøjene er tilgroede og bør ryddes for vegetation for at undgå nedslidning. Det drejer sig om: 110704-125, 110704-120, 110704-29, 100702-30 og 110704-26 (se www.dkconline.dk).

Ved pløjning bør landmanden være opmærksom på muligheden for opløjede menneskeknogler nær og på toppen af Sankt Jørgensbjerg.

Bonitering

Kulturmiljøet har en god oplevelsesmæssig værdi med kombinationen af hulveje, gravhøje og en middelalderlig krigsskueplads.

Kontekst/sammenhænge:

I det nuværende Danmark findes der kun et mindre antal kendte slagmarker fra middelalderen, hvorfor Sankt Jørgensbjerg bestemt er værd at beskytte.

Anvendt kildemateriale

Dansk Kulturhistorisk Centralregister (DKC). www.dkconline.dk

Dahlerup, Troels. De fire stænder: 1400-1500. I: Olsen, O. (red.): *Gyldendal og Politikens Danmarkshistorie*: Bind 6, København 1989, s. 76.

Riismøller, P.: Aalborg historiske Museum i 1963-64. Fra Himmerland og Kjær Herred 1964, s. 192.

Riismøller, P.: *Historie uden billeder*. SKALK 1967, nr. 5, s. 13f.

Trap, J.P.: *Danmark*. Femte udgave. Thisted Amt. Bind VI, 2. Gads Forlag 1961, s. 523.

ÅHM j.nr. 992: Opløjede skeletdele på Sankt Jørgensbjerg.

Beskrivelsen er udarbejdet af Aalborg Historiske Museum.